

22/7

22/7

22/7

Genèvekonferensen misslyckas totalt,

men ändå har den givit goda resultat; det är två motsägande tankar som en stor del av pressen brottas med under dessa dagar. En förtätning av den övliga fraseologin presterar Expressen. "Trots de yttre meningsskiljaktigheterna, så är man nämligen åtminstone på kort sikt överens om en hel del. För det första inser de fyra stora att Tysklandsfrågan inte går att lösa nu." Att man inte kan komma överens blir alltså helt behändigt ett bevis på att man är överens — om att inte vara överens. Fortsättningen är början lik. Kanske kan det i framtiden bli konferenser som lyckas bättre, det är huvudtanken. Ja, låt oss hoppas det, men inte låtsas att den utelivna framgången är en framgång.

Socialdemokratiska

tidningar angriper bankdirektör Jacob Wallenberg för att han under seglarmiddagen här-omdagen skulle ha klagat över de höga skatterna. Om så skett, skulle utan tvivel tillfället ha varit mycket illa valt. Men enligt vår referent har hr Wallenberg bara konstaterat att höga löner och höga skatter leder till att man bygger billigare segelbåtar. Det är en utveckling som ingen har skäl att beklaga; dess bättre tycks inte heller hr Wallenberg ha gjort det.

Ny dagbok av Julien Green

JULIEN GREEN har nu givit ut sin sjätte dagboksvolym, omfattande tiden 1950—1954 (Journal, Plon, 630 franc). De publicerade dagböckerna börjar med år 1928, då Green blev 27 år; halva hans liv är täckt av dessa böcker, som haft mindre framgång än skådespelen och de tre eller fyra succésromanerna, men kanske skaffat Green än flera okända vänner.

Varje gång jag läser en av dessa böcker frågar jag mig — och detsamma gäller säkert tusentals andra läsare — varför de gör ett så starkt intryck, varför de fångar så mycket att man oavlatligt läser vidare. Roliga, spännande eller upplysande är anteckningarna inte ofta. Personliga intimiteter saknas helt; det finns en del anekdoter, en del berättelser om författarebekanta som Gide, Mauriac och Malraux, men de är sparsamma och reserverade. Politiken berörs knappast, utom under ockupationstiden, då Green var i USA; må inte tanklösheten härav dra slutsatsen — som det gjorts i fråga om Olof Lagercrantz — att Green står likgiltig och främmande för vad som händer i världen. Spirituell eller originellt djupsinnig är Green sällan; man har intrycket att det är besvärligt för honom både att tänka och skriva, och om slösande intellektuell förmåga kan det aldrig vara tal. Green beskriver sig själv som tråkig i sällskap, och i jämförelse med den lysande raden av franska dagböcker är även hans anteckningar ledsamma. Men de har en egendomlig storhet som betvingar, mer än kanske Gide och Mauriac.

Förklaringen kan sökas i ärlighet och uppriktighet. Orden säger dock inte mycket. Den professionella uppriktigheten av Gides typ är Green alldeles främmande för; kroppsliga äventyr berör han inte alls, och de andliga behandlas — utom i några få fall — med en kyla som tycks vara uttrycket för en naturlig kyskhet. Det är nog riktigare att tala om allvar än uppriktighet; man tvivlar inte ett ögonblick på att Green har känt djupt vad han berättar om, att han ständigt känner djupt. Den marginal av ambition och självbe-låtenhet som är det ofrånkomliga priset för offentlig verksamhet är hos Green så liten att man nästan glömmer den — man tycker sig ha att göra med en ren människa, utan försvars- eller anfallsmedel eller ens en rustning av småillusioner.

fr
s
r
a
n
u
ft
h
l
n
v
a
s
s
v
i
g
g
n
r
n
n
n
r
o
r
g
i
h
å
t
i
t
a
t
l

l
s
r
l
å
i
s
l
g
n
e
r
h
å
i
e
n
s
r
l
t

fråga om religiös spänning i ordets begränsade mening; i motsats till Dostojevskij, som han vid 50 års ålder äntligen vågade läsa, tvivlar Green aldrig, frestas inte att tvivla. Hans ångest har, åtminstone medvetet, andra orsaker. I december 1952 skrev han, ungefär på samma sätt som många gånger tidigare: "Kan man leva så ända intill döden, i en ständig revolt mot sig själv?" Närmast avses i dessa sammanhang motsättningen mellan den religiösa och — kanske på grund av Greens protestantiska barndom — starkt moraliska inriktningen och det yttre livet; Green lever ständigt, som han klargör utan att understryka eller skildra, i köttlig synd, och denna synd blir rimligen mera pressande, därför att han är homosexuell. Konflikten ger honom en känsla av falskhet och orenhet, och att lösa den genom att "lämna världen" (gå i kloster) är en tanke som han ofta kommer tillbaka till. Ett slags flykt ur dilemmat kan spåras i Greens ofta återkommande tanke att den yttre verkligheten är en chimär; lyckas han övertyga sig själv om detta har han ju "lämnat världen" utan att gå i kloster.

Men i den senaste dagboken, liksom ett par gånger tidigare, försöker Green en annan utväg. Att skriva, att författa är en passion hos honom; en dag utan minst en sidas produktion är en förtvivlans dag. Är det då inte Guds vilja att han skall vara författare? Och kan han skriva utan att handla, att synda? "Tag bort författaren från hans synd, och han skriver inte. Det är, det erkänner jag, en ohygglig sak att säga så. Är synden nödvändig för arbetet? Vem vågar säga det? Men om synden försvinner är det också slut med arbetet."

Dessa reflexioner framförs, som man ser, med en viss tveksamhet, men en sådan tveksamhet är typisk för Green. Han snuddar i varje fall vid tanken att han måste synda för att skriva och att han skriver på Guds kallelse och i Guds tjänst — alltså syndar han i Guds hägn. På ett annat ställe skriver han att han numera finner "den personliga frälsningen mindre väsentlig än den allmänna frälsningen". Därmed är han, på sitt vanliga trevande sätt, inne på möjligheten att han är ett offer, att han liksom Kristus lider för människorna. Men dessa saker sägs utan ett uns av högmod eller ens självmedvetenhet.

En melankoli som ibland synes närma sig sinnessjukdom är under långa tider Greens sinnesförfatt-

ning. Han ser i regel den nu berörda konflikten som orsaken, men han nämner även andra förklaringar. En är barndomserfarenheter: kärleken till modern och hennes död, vetenskapen om att tillhöra ett besegrat, om man så vill undanröjt folk (Green är född och uppfostrad i Paris, men tillhör en amerikansk sydstatsfamilj och har vuxit upp i minnen från inbördeskriget). Arftliga anlag finns också; Greens presbyterianska förfäder grubblade, berättar han, lika förtvivlat över predestinationsläran som han själv över syndens plats i Guds hushållning. — Ett tillstånd av trygghets- och lyckokänsla, som för tanken på mystikernas upplevelser, avlöser emellertid hos Green ångest och melankoli.

Döden är självfallet för denne man en ständig ledsagare. Dödsfruktan — inte fruktan för att dö, utan att vara död — har med åren mildrats eller försvunnit, och Green söker förklaringar även till detta: Bachs musik, närmandet till Gud. Enligt kännare skall detta försvagande av dödskräcken vara vanligt i medelåldern, vare sig det beror på att denna känsla, liksom alla andra, blir utsliten, eller att fruktan måste bemästras då man "närmar sig platsen".

På en av de mest egenartade sidorna i dagboken talar Green om hur det skulle ha varit om han själv varit den enda människan och Gud sänt Jesus för att frälsa honom. Hur skulle det då ha gått, kunde hela dramat ha uppförts? Ja, skriver Green, jag skulle ha dömt, pinat och korsfäst. "Behövs det en jude för att spotta honom i ansiktet, så är jag redo... En lärjunge för att förråda honom. Oroa er inte, jag är här. En lärjunge för att älska honom. Här har vi det mest smärtsamma, det mest hemlighetsfulla i hela historien, ty du förstår väl att det skulle ha varit jag".

Men det är inte enstaka tankar eller enstaka känsloutbrott som ger denna bok dess märklighet. Det är den ständiga förmimmelsen av en plågad, levande och rik ensamhet.

HERBERT TINGSTEN

Saken kan också uttryckas på annat sätt. I ett omdöme som återges på bokens reklamsida förklarar André Blanchet att "ingen i dag så 'naturligt' bor i mysteriet som Julien Green"; i ett annat talar André Rousseaux om Green som "en ung man vilken aldrig tycks åldras". Dessa reflexioner synes mig vara utmärkt träffande; Green har hela livet färdats i en atmosfär av oro, frälsningslängtan, "sökande"; att de andra ryktbara katolska diktarna är lika hederligt religiöst besatta betvivlas inte, men det verkar som om deras besatthet blivit en smula vane-mässig och riktigt släpps fram bara på söndagarna, vid de stora aktionerna. Green reser i sina fantasier nästan lika ensam som en däre i sin skenvärld.

Om dessa fantasier eller spekulationer skall jag blott söka ge några antydningar. Det är knappast